

Typy zróżnicowania społecznego

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Socjologia	Cykl dydaktyczny 2025/2026	
Specjalność E-gospodarka	Kod przedmiotu HSOCEGS.III.05055.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia magisterskie II stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordinator przedmiotu	Maria Stojkow	
Prowadzący zajęcia	Maria Stojkow	
Okres Semestr 1	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Ćwiczenia audytoryjne: 30	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	celem kursu jest poszerzenie dotychczasowej wiedzy studentów z zakresu dużych struktur społecznych
C2	Uczestnicy kursu poznają mechanizmy różnicowania społecznego istotne na poziomie makrospołecznym

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Zna klasyczne (markisistowskie, neomarksistowskie, weberowskie, neoweberowskie) ujęcia struktury społecznej oraz nowoczesne koncepcje strukturalizmu. Zna różne wymiary struktury społecznej (wymiar interesów, interakcji, idealny, normatywny) i ich wpływ na sytuację jednostki.	SOC2A_W03	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Egzamin
W2	Zna specjalistyczną terminologię socjologiczną z zakresu makro socjologii, zróżnicowań społecznych, ruchliwości społecznej.	SOC2A_W01	Kolokwium, Egzamin
W3	Zna i potrafi wyjaśnić przemiany struktury społecznej, zmiany związane z ruchliwością społeczną i zróżnicowaniem społecznym we współczesnej Polsce.	SOC2A_W06	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Potrafi właściwie dobrać i zastosować teorie, koncepcje i pojęcia do analizy struktury społecznej, instytucji i procesów społecznych, umie również dokonać krytycznej analizy zachodzących procesów i ich związków ze strukturą i instytucjami społecznymi.	SOC2A_U03	Udział w dyskusji
U2	Przygotowuje zaawansowane prezentacje dotyczące przemian struktury społecznej we współczesnym społeczeństwie polskim. Dobiera odpowiednie strategie argumentacyjne i formułuje odpowiedzi na krytykę tych argumentów.	SOC2A_U11	Prezentacja
U3	Wypowiada się w języku polskim w oparciu o dotyczące zróżnicowania społecznego materiały źródłowe i dane zastane.	SOC2A_U10	Odpowiedź ustna
U4	Poprawnie stosuje poznaną terminologię z zakresu socjologii, związaną ze zróżnicowaniem społecznym, wielkimi strukturami społecznymi i władzą.	SOC2A_U01	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Egzamin, Prezentacja, Odpowiedź ustna
U5	Ma świadomość różnorodności wielkich struktur społecznych na świecie, zna zakres posiadanej wiedzy dotyczącej, zróżnicowania społecznego, struktur społecznych, instytucji. Rozumie potrzebę poszerzania wiedzy ogólnej o zróżnicowaniu społecznym na świecie.	SOC2A_U13	Aktywność na zajęciach
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Jest przygotowany do otwartego uczestnictwa w dyskusji, wyrażania i przyjmowania uwag krytycznych. Zna sposoby wyszukiwania informacji, potrafi świadomie korzystać z informacji czerpanych z nowych mediów.	SOC2A_K03	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji
K2	Ma świadomość znaczenia analizy dotyczącej zróżnicowania społecznego dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.	SOC2A_K04	Aktywność na zajęciach, Prezentacja

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Studenci poznają zróżnicowanie klasowe (ekonomiczne), kulturowe i polityczne społeczeństwa

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	30
Przygotowanie do zajęć	30
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	20
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2
Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	30
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 147
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 60

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
-----	-------------------	-----------------------------------	-------------------------

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>ćwiczenia</p> <p>1. Mechanizmy różnicowania społecznego</p> <p>Wright E. O., 2006, Klasy się liczą, w: A. Jasińska-Kania i in. (red.), Współczesne teorie socjologiczne, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 813-833.</p> <p>Davies K., Moore G., 2005, O niektórych zasadach uwarstwienia, w: P. Sztompka, M. Kucia (red.), Socjologia. Lektury, Wydawnictwo Znak, Kraków, s. 437-445.</p> <p>2. Klasy we współczesnych społeczeństwach</p> <p>Dahrendorf R., 2008, Klasy i konflikt w społeczeństwie przemysłowym, Nomos, Kraków, s. 212-243.</p> <p>Słomczyński K. M., Janicka K., 2008, Dychotomie w strukturze klasowej: o efekcie św. Mateusza i pogłębiających się nierównościach społecznych, w: J. Mucha, E. Narkiewicz-Niedbałec, M. Zielińska (red.), Co nas łączy, co nas dzieli, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, s. 123-138.</p> <p>Domański H. (red.), 2008, Zmiana stratyfikacji społecznej w Polsce, IFiS PAN, Warszawa.</p> <p>Wojnar K., 2016, Polska klasa kreatywna, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa.</p> <p>Standing G., 2014, Prekariat. Nowa niebezpieczna klasa, PWN, Warszawa, s. 33-73.</p> <p>3. Śmierć klas – nowe podziały społeczne i indywidualizacja nierówności społecznych</p> <p>Beck U., 2002, Społeczeństwo ryzyka, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 109-150.</p> <p>4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne</p> <p>Jahoda M., Lazarsfeld P., Zeisel H., 2007, Bezrobotni w Marientalu, Oficyna Naukowa, Warszawa.</p> <p>Haushofer J., Fehr E., 2014, On the psychology of poverty, „Science”, vol. 344, issue 6186.</p> <p>World Bank, 2016, Think of Inequality. World Bank Report, Washington D.C.</p> <p>5. Ruchliwość społeczna</p> <p>Butrym M., Kawczyńska-Bytrym Z., 2022, Mobilność społeczna. Rodzaje, przyczyny, uwarunkowania i konsekwencje ruchliwości pionowej i poziomej, Wydawnictwo UMCS, Lublin.</p> <p>6. Elity społeczne</p> <p>Chalasiński J., 1997, Przeszłość i przyszłość inteligencji polskiej, Świat Książki, Warszawa.</p> <p>Zarycki T., 2008, Kapitał kulturowy. Inteligencja w Polsce i w Rosji, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.</p> <p>Wagner I., 2011, Becoming Transnational Professional. Kariery i mobilność polskich elit naukowych, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.</p> <p>Czepulis-Rastenis R. (red.), 1991, Inteligencja polska XIX i XX wieku, Instytut Historii PAN, Warszawa.</p> <p>7. Kobiety i ich pozycja społeczna</p> <p>Sikorska J. (red.), 1996, Kobiety i ich mężowie. Studium porównawcze, IFiS PAN, Warszawa.</p> <p>Leszczyńska K., Urbańska S., Zielińska K., 2020, Poza granicami. Pleć społeczno-kulturowa w katolickich organizacjach migracyjnych, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.</p> <p>Siemieńska R., 2003, Polacy i Polki w życiu publicznym – podobni czy różni od mieszkańców Unii Europejskiej, w: Aktorzy życia publicznego. Pleć jako czynnik różnicujący, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 216-235.</p> <p>Kuciel-Frydryszak J., 2023, Chłopki, Wydawnictwo Marginesy, Warszawa.</p> <p>8. Wykluczenie cyfrowe</p> <p>Fundacja Orange, Fundacja Stocznia, 2021, Wykluczenie społeczno-cyfrowe w Polsce. Stan zjawiska, trendy, rekomendacje, Warszawa. Dostęp online: https://fundacja.orange.pl/stefa-wiedzy/post/wykluczenie-spoeczno-cyfrowe-w-polsce-2021</p> <p>9. Niepełnosprawność</p> <p>Zuchowska-Skiba D., 2018, Integracja, emancypacja czy afirmacja? Tożsamości osób z niepełnosprawnościami we współczesnej Polsce, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. 14, nr 3, s. 12-28.</p> <p>10. Zróżnicowanie wieś – miasto</p> <p>Jałowiecki B., 2006, Przemiany miast i zbiorowości miejskich, w: J. Wasilewski (red.), Współczesne społeczeństwo polskie – dynamika zmian, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 175-194.</p> <p>Podedworna H., 2006, Przemiany zbiorowości wiejskich, w: J. Wasilewski (red.), Współczesne społeczeństwo polskie – dynamika zmian, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 199-228.</p> <p>Simmel G., 2006, Most i drzwi, Oficyna Naukowa, Warszawa.</p> <p>Halamska M., 2020, Wieś polska 1918-2018. W poszukiwaniu źródeł teraźniejszości, IRWiR PAN / Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.</p> <p>11. Lokalność – globalność</p> <p>Kurczewski J. (red.), 2007, Lokalne wzory kultury politycznej, TRIO, Warszawa.</p> <p>Kuszyk K., 2019, Poniemieckie, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec.</p> <p>Rokita Z., 2020, Kajś. Opowieść o Górnym Śląsku, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec.</p> <p>12. Ruchy społeczne</p> <p>della Porta D., Diani M., 2009, Ruchy społeczne, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 151-178.</p> <p>13. Pamięć społeczna</p> <p>Burke P., 2000, Historia i teoria społeczna, PAN, Warszawa.</p> <p>Bogumił Z., Szpociński A. (red.), 2018, Stare i nowe tendencje w obszarze pamięci społecznej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.</p> <p>Rauszer M., 2021, Siła podporządkowanych, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, rozdz. Dominacja i bunt podporządkowanych, s. 60-76.</p> <p>Leszczyński A., 2020, Ludowa historia Polski. Historia wyzysku i oporu. Mitologia panowania, Wydawnictwo ABW, Warszawa, rozdz. Dwa narody. Mit o panowaniu i niewoli, s. 9-48; Jak trzeba pisać historię ludową Polski. Esej o metodzie, s. 533-573.</p> <p>Pobłocki K., 2021, Chamstwo, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec, rozdz. Ojczyzna-pańszczyzna, s. 159-177.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2	Ćwiczenia audytorijne

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	Wykłady 1. Mechanizmy różnicowania społecznego 2. Klasy we współczesnych społeczeństwach 3. Śmierć klas – nowe podziały społeczne i indywidualizacja nierówności społecznych 4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne 5. Ruchliwość społeczna 6. Elity społeczne 7. Kobiety i ich pozycja społeczna 8. Wykluczenie cyfrowe 9. Niepełnosprawność 10. Zróżnicowanie wieś – miasto 11. Lokalność – globalność 12. Ruchy społeczne 13. Pamięć społeczna	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Metoda problemowa (ang. Problem Based Learning), Wykład, Dyskusja, Praca grupowa, Studium przypadku (ang. case study)

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin, Odpowiedź ustna	aktywna obecność na zajęciach
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja	aktywna obecność,

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie oceny przynajmniej dost z ćwiczeń audytoryjnych o

Sposób obliczania oceny końcowej

Ocena końcowa (OK) obliczana jest jako średnia ważona ocen z egzaminu (E) i z ćwiczeń audytoryjnych (C) zgodnie ze wzorem: $OK = 0,6 < E > + 0,4 < C >$, gdzie $< E >$ jest średnią arytmetyczną ocen uzyskanych na egzaminie w kolejnych terminach, $< C >$ jest średnią arytmetyczną ocen uzyskanych z ćwiczeń w kolejnych terminach.

Jednocześnie zastrzega się, że nieusprawiedliwiona nieobecność na ustalonym terminie egzaminu skutkuje przypisaniem ocenie z tego terminu egzaminu wartości liczbowej 2.0 celem wyznaczenia średniej arytmetycznej oceny z egzaminu.

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Indywidualne spotkanie mające na celu uzupełnienie zaległości powstałych w wyniku nieobecności w formie i zakresie ustalonym z osobą prowadzącą zajęcia.

Wymagania wstępne i dodatkowe

podstawowa wiedza socjologiczna

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest

obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci powinni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego. Ćwiczenia audytoryjne: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym przez prowadzącego.

Literatura

Obowiązkowa

1. Dahrendorf, Ralf. 2005. O pojęciu szans życiowych, w: Piotr Sztompka, Marian Kucia (red.), Socjologia. Lektury, Kraków: Znak, s. 427- 437
2. J. Chałasński, 1997, Przeszłość i przyszłość inteligencji polskiej. Książka i Wiedza. roz. Inteligenckie getto str. 52-98
3. I. Wagner, Becoming Transnational Professional, 2011, roz. Cy aby zostać naukowcem trzeba być prymusem i olimpijczykiem? Droga przedstawicieli polskich elit do nauki str 56-87
4. Fraser, Nancy. 2006. Od redystrybucji do uznania różnicy? Dylematy sprawiedliwości w erze „posocjalistycznej”, w: Anna Jasińska Kania i inni (red.), WSPÓŁCZESNE TEORIE SOCJOLOGICZNE, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, s.1135-1144
5. Gorlach, Krzysztof. 2001. Świat na progu domu. Rodzinne gospodarstwa rolne w Polsce w obliczu globalizacji, Kraków: Wydawnictwo UJ.
6. Jałowicki, Bohdan. 2006. Przemiany miast i zbiorowości miejskich w: J. Wasilewski (red) WSPÓŁCZESNE SPOŁECZEŃSTWO POLSKIE – DYNAMIKA ZMIAN. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Pakulski, Jan, Jacek Wasilewski. 2006. Cyrkulacja elit politycznych: od lisów do lwów, w: „Studia Socjologiczne” nr 2.
8. Porta, Della, M. Diani. 2009. RUCHY SPOŁECZNE, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
9. Sadowski, I. 2002. Egalitarne nostalgije: czy stosunek do nierówności dzieli Polaków?, w: „Studia Socjologiczne” nr 2, s.23-52.
10. Siemieńska, Renata. 2003. Polacy i Polki w życiu publicznym - podobni czy różni od mieszkańców Unii Europejskiej, w: AKTORZY ŻYCIA PUBLICZNEGO. PŁEĆ JAKO CZYNNIK RÓŻNICUJĄCY, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, s. 216-235.
11. Szlendak, Tomasz, Arkadiusz Karwacki. 2010. Koncepcja poziomicy – cudowne lekarstwo czy utopijna terapia?, w: Studia Socjologiczne nr 1, s. 35-67.
12. M. Fidelis, 2010, Kobiety, komunizm i industrializacja. WAB roz. 4 Nowe kobiety do nowych zawodów (str. 147-189) i Epilog. Od komunizmu do transformacji str. 261-278
13. Z. Rokita, 2020, Kajś, Czarne, Wołowiec
14. K. Kusz, 2019, Poniemieckie, Czarne, Wołowiec roz 1 Domy str 23-80 oraz roz 2. Szaber 81-100
15. K. Pobłocki, 2021, Chamstwo. Wyd Czarne. roz. 7 Ojczyzna-pańszczyzna str 159-177

Badania i publikacje

Publikacje

1. Publikacje prowadzących kurs dostępne pod adresem:
2. <http://bpp.agh.edu.pl/autor/szmeja-maria-06602>
3. <http://bpp.agh.edu.pl/autor/stojkow-maria-05057>

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
SOC2A_K03	Jest przygotowany do otwartego uczestnictwa w dyskusji, wyrażania i przyjmowania uwag krytycznych.
SOC2A_K04	Ma świadomość znaczenia analizy socjologicznej oraz wiedzy eksperckiej dla rozumienia i znajdowania rozwiązań złożonych współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.
SOC2A_U01	Poprawnie stosuje specjalistyczną terminologię z zakresu socjologii i pokrewnych nauk społecznych i humanistycznych.
SOC2A_U03	Potrafi właściwie dobrać i zastosować teorie, koncepcje i pojęcia do analizy rzeczywistości społecznej oraz umie krytycznie ocenić ich przydatność w procesie analizy zjawisk społecznych.
SOC2A_U10	Pisze prace pisemne w języku polskim i w języku angielskim (na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) z zakresu socjologii.
SOC2A_U11	Przygotowuje zaawansowane prezentacje ustne w języku polskim i w języku angielskim (na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) dobierając odpowiednie strategie argumentacyjne i formułuje odpowiedzi na krytykę tych argumentów.
SOC2A_U13	Potrafi kierować pracą zespołu (również o interdyscyplinarnym charakterze) oraz pracować w grupie przyjmując w niej wiodące role.
SOC2A_W01	Zna specjalistyczną terminologię socjologiczną.
SOC2A_W03	Zna klasyczne i nowoczesne koncepcje teoretyczne w socjologii, zna różnice pomiędzy paradygmatami analizy społecznej.
SOC2A_W06	Ma poszerzoną wiedzę o relacjach zachodzących między procesami, strukturami i instytucjami społecznymi oraz między ich elementami.